

SÜLEYMAN ÇELEBİ MEVLİDİ'NİN RUMCA TERCÜMESİ

*Amet MOLLA MEMET**

Özet

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in doğumu başta olmak üzere, hayatından bazı kesitlerin manzum bir şekilde anlatıldığı mevlidler, edebiyatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Arap ve Fars edebiyatlarında da mevlidler yazılmasına rağmen en büyük rağbeti Türk edebiyatında bulmuştur. Mevlid türünde kaleme alınmış zirve eser, Süleyman Çelebi'nin "*Vesiletü'n Necât*"ıdır. Bundan sonra yazılanların hiç biri bu mevlidin üzerine çıkamamıştır. Gösterilen bu alaka, farklı etnik unsurlardan oluşan Osmanlı toplumunun dillerine tercüme edilmeyi de beraberinde getirmiştir. Arapça, Arnavutça, Boşnakça gibi pek çok dile çevrilen mevlidin, biz Rumca tercümesini inceleyip ilim dünyasının istifadesine sunduk.

Anahtar Kelimeler: Süleyman Çelebi, Mevlid, Rumca, Tercüme.

The Translation of Suleyman Çelebi's Mawlid to Greek

Abstract

Mawlid, which contains the birth and several moments of Muhammad's (phub) has an important place in our literature. There were written mawlid's in Arabic or Persian but the best examples of this kind were found in Turkish literature. The most known version of which, is written by Suleyman Çelebi with the name "*Vesiletü'n Necât*". None of other versions has reached it's level of quality. That element has caused the need of the translation into the other languages used in the ottoman society. The Mawlid was translated into Arabic, Albanian, Bosnian and many languages. In this article we tried to analyze the Greek version.

Keywords:Suleyman Çelebi, Mawlid, Greek, Translation.

* Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü - Yüksek Lisans Öğrencisi

Giriş

Hız. Muhammed (s.a.v.)'i konu edinen ilimlerden süzülüp teşekkül eden mevlid, kendine en sağlam yeri Türk edebiyatında bulmuştur. Osmanlı topraklarında yazılmış ilk mevlidin Süleyman Çelebi'nin *Vesiletü'n-Necât* isimli eseri olduğu bilinmekle beraber, Ahmedî'nin *İskedernâme*'sinde mevlid olarak husûsî bir bölümün mevcut olduğu ve bunun *Vesiletü'n-Necât*'tan daha evvel yazıldığı görüşü de vardır.¹

Türk edebiyatı içerisinde büyük bir alâka kesbeden mevlid türü, her devirde inkıtâ'a uğramadan yazılmaya devam etmiştir. Günümüze kadar 200 civarı mevlid kaleme alındığı bilinmekle beraber bunlardan sadece 64 tanesi tespit edilebilmiştir.² Bunca mevlidin var olmasına rağmen hiçbir *Vesiletü'n-Necât*'ın üstüne çıkamamış, onun gördüğü ilgiyi kazanamamıştır. Aksine bu eser daha sonra yazılan bütün mevlidler üzerinde az veya çok etkili olmuştur.

Süleyman Çelebi'nin sehl-i mümteni ile nazmettiği eseri, asırlar boyu Muhammedî muhabbeti terennüm eden bir sadâ, ilahî aşkı coşturan bir nidâ olmuştur. Mevlide gösterilen bu rağbet, Osmanlı toprakları içinde farklı etnik tabakalardan oluşsa da aynı tevhid ruhuna sahip milletlerin dillerine tercüme edilmeyi de beraberinde getirmiştir.

Süleyman Çelebi'nin Mevlidi Arnavutça, Boşnakça, Bulgarca, Çerkesce, Rumca gibi pek çok dile çevrilmiştir.³ Dillerine tercüme edilen halklarca bu eser yüzyıllar boyu okunmuştur. Yazıldığı dönemde bir kaosa düşen Osmanlı toplumunu nasıl ihya edici bir görev ifa etmişse; Osmanlı tarih sahnesinden çekildiği vakit, katı rejimlerin baskısı altında kalan milletler yine mevlid sayesinde inançlarını muhafaza edebilmişlerdir.

Biz burada merhum Tayyib Okiç'in "Çeşitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi'nin Mevlidi" isimli makalesinde işaret ettiği ve Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet koleksiyonu No. K. 212'de mevcut bir mecmuanın 32b-41a varakları arasında bulunan Rumca mevlid metnini inceledik. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde

¹ Bkz. Köksal, M. Fatih, "Mevlid-nâme", TDV Yay. Ankara, 2009, s. 31

² Pala, İskender, "Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü", Kapı Yay., İstanbul, 2011, s. 312 vd.

³ Bkz. Okiç, M. Tayyib, "Çeşitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi Mevlidinin Tercemeleri", Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi, Aralık 1975, S. I.

Hristiyan Rumlar ve edebiyatlarında mevlid benzeri türler ile iki türün kıyaslaması ve Rumca mevlidin analizi yer alırken ikinci bölümde ise Arap harfleri ile yazılmış metnin latinize hali bulunmaktadır. Ayrıca Rumca kısım hem Kiril alfabesi hemde Latin harfleriyle yazılmıştır. Bizi böyle bir araştırmaya sevkeden kıymetli hocam Prof. Dr. Bilal Kemikli Bey'e ve Rumca kısımların okunmasında yardımcı olan Atina Üni. Filoloji bölümü mezunu dostum Yunus Hasan'a en derin şükranlarımı arz ederim. Gayret bizden tevfiğ Allah'tandır.

Rum toplumu ve Hristiyan Rum edebiyatındaki benzer türlerin mevlid ile kıyaslaması

Osmanlı İmparatorluğu Rumeli fetihlerine ilk olarak günümüz Yunanistan topraklarından başlamış ve geniş bir coğrafyayı hâkimiyeti altına alarak cihan şümûl bir güç haline gelmiştir. Ele geçirilen havzada farklı etnik kökene sahip pek çok millet yaşamaktaydı. Zaman içerisinde yürütülen iskân politikaları ve âdilane yönetimle ahâlinin kalbi bu yeni devlete ısınmış ve müntesibi olduğu dine girmeler başlayarak bölgenin İslamlaşması gerçekleşmiştir. Tabiidir ki her millette İslam'ı tercih aynı oranda olmamıştır. Arnavut ve Boşnak toplumlarındaki gibi büyük ölçekte gerçekleşen ihtida hareketlerinin yanı sıra, İslama duhûlü az bilinen yahut hiç bilinmeyen milletlerde vardır. İşte bu milletlerden bir tanesi de Rumlardır.

Rumlar sadece Yunanistan topraklarında değil Akdeniz, Karadeniz, Ege şehirleri ile Ege adaları, İç Anadolu ve Marmara gibi muhtelif yerlerde bulunmaktaydılar. Yayılmış oldukları bu geniş bölge Osmanlı idaresine girince kültürel ve dînî etleşim kaçınılmaz olarak gerçekleşmiştir. Özellikle yazılarında Kiril alfabesini kullanan Karamanlı Rumlar, Karadeniz'de Pontus Rumları ve Ege adalarında bâ-husûs Girit adasında binlere Müslüman Rum var olmuştur. Osmanlı'nın millî bir devletten ziyade dînî bir yapıya sahip olması, tebaasının da etnik özelliklerinden fazla dînî kimliklerinin ehemmiyet kazanmasını beraberinde getirmiştir. Hatta Balkanlar'da Türklük ile Müslümanlık aynı şey olarak görülmüştür. Müslüman Rum'un pek bilinmemesini buna bağlayıp şöyle bir yorum getirebiliriz: "Umum-i efkârda Rumlar Hristiyan bir kavim olarak bilinmektedir. Bu millete müntesip olanlar, İslam'ı tercih ettikleri vakit her ne kadar dillerini korumuş olasalar da, Hristiyanlık kisvesinden kurtulmak için kendilerini Türk olarak ifade etmişlerdir."

İslam medeniyetinin ürünü olan birçok eser farklı dillere tercüme edilerek muhtelif milletlerin de bunlardan istifade etmesi sağlanmıştır. Türk edebiyatında kendini bulan mevlid de bu çevirilerden nasibi almış bir türdür. Pek çok dile olduğu gibi Rumca'ya da çevrilen mevlid, muhteva itibariyle Rumların yabancıları olmadığı bir edebî üründür. Hristiyan Rum edebiyatında adına "Κοντάκιο / Kontakio"⁴ denilen, Hz. İsa'nın doğum hadisesini anlatan ve ilahi formunda bestelenip 25 Aralık'ta kiliselerde okunan eserler mevcuttur. En meşhur kontakio yazarı Romanos Melodos (m.490-556)'tur. Melodos'un "Η παρθένος σήμερον / Bakire Meryem bugün" isimli başyapıtıyla zirveye çıkmış olan kontakio türü 6. ve 7. yüzyıllarda âyinlerin vazgeçilmez bir ritüeli haline gelmiştir.

Bentler halinde ve hece vezni ile yazılan kontakiolarda kafiye aranmaz. Bentler birbirine bir vasıta mısraı ile bağlanır. Bu mısraın adına "efimnio" denir. Tanrıyı öven bir cümledir ve eser boyunca hiç değişmez. Kontakiolarda çoğunlukla yukarıdan aşağıya akrostiş vardır, bu isim veya bir cümle olabilir.⁵

İçerik olarak doğum olayı temeli oluşturur. Ekseriyetle diyalog ve doğum hadisesini anlatan hikâyelerden meydana gelir. Kâhinlerle Meryem'in konuşmaları dramatik tonlar içerir. İnsancıl bakış açıları ön plandadır. Tanrı'dan övgüyle söz edilir. Dogmatik ve teolojik unsurlar ikinci planda bulunur.

Muhteva olarak mevlide çok benzeyen ve asırlarca önce yazılan kontakiolar aklımıza pek çok soru getirmektedir. Menşeu' olarak tamamen İslamî gördüğümüz mevlid kontakiolardan etkilenmiş midir? Şairliğinin yanında iyi bir eğitim almış ve büyük bir deha olan Süleyman Çelebi'nin beraber yaşadıkları bir topluma ait olan bu edebî türden habersiz olması düşünülemez. Bu ayrı bir arařtırmayı gerektirmektedir. Orijinal bilgilere ulařılacağı muhakkaktır.

⁴ Bkz. Hzl. Ανέστη Κωνσταντινίδου (Anesti Konstantinidu), *Liddell & Scott "Μέγα Λεξικόν Της Ελληνικής Γλώσσης"* (Lidel & Skot "Mega Leksikon Tis Ellinikis Glosis"), Γ.Γεωργάκα (G. Georgaka) yay. Atina / 2007, c.II

⁵ Bkz. Καρόλος, Μητσάκης (Karolos, Mitsakis), *"Βυζαντινή Υμνογραφία, Από την εποχή της Καινής Διαθήκης έως την Εικονομαχία"* (Vizandini İmnografia "Apo tin eponi tis Kenis Diathikis eos tin İkonomahia") Τρηγόρη (Grigori) Yay., Atina, 2010.

Rumca mevlid metninin deęerlendirmesi:

Hattat ve mütercimini tespit edemediđimiz metin, Arapça harfler kullanılarak düzgün ve okunaklı bir şekilde kaleme alınmıřtır. Türkçe kısmı kırmızı, Rumca kısmı ise siyah mürekkeple yazılmıř ayrıca yanlıř okunmasını önlemek için hareke kullanılmıřtır.

Mütercim, Süleyman Çelebi mevlidinin tamamını tecüme etmemiř adeta seçme beyitlerin çevirisini yapmıřtır. Dört defa tekrar eden "*Ger dilersiz bulasız oddan necât /Ařk ile derd ile idün es-salât*" beyti hariç 93 beyitten oluřmaktadır. "*Nice puthâne nice diyr ü sanem / Yıkılıb küfr ehline irdi elem*" metnin son beyti olup bahir tamamlanmamıřtır.

Tercüme ile beraber Türkçe beyitlerin bulunması, hangilerinin çevirisi yapıldıđının görülmesi bakımından kolaylık sağlamaktadır. Rumca kısımda Arapça, Farsça ve Türkçe pek çok kelime olduđu gibi kullanılmıřtır. Allah, Muhammed, Mustafa, İbrahim, Halil, Musa, İsa, Âdem, Abdullah, Âmine, Peygamber, ümmet, melâike, Bismillah, zikrullah, Celil, merhamet, rahmet, řefkat, mu'cize, mađrib, mařrik, alem, haber, çünkim kelimelileri örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca pek çok Türkçe kelime Rumca gibi uydurma şekilde söylenmiřtir. Buradan Türkçenin Rumca üzerindeki hâkimiyeti de anlaşılabilir. Buradan Türkçenin Rumca üzerindeki hâkimiyeti de anlaşılabilir.

Yazım tarihi bulunmayan metin için dil özelliklerinden hareketle bir şeyler söylemek mümkündür. Tercüme dahi olsa Rumca üzerinde yoğun bir Türkçe etkisi vardır. Ayrıca Venedik İtalyancasına ait kelimeler de kullanılmıřtır. Bu da tercümenin "Katharevusa" hareketinden önce yapıldıđını göstermektedir.⁶ Gerçekleřen bu çeviri büyük olasılıkla 16. ile 18. yüzyıllar arasında olmalıdır.

Mütercimin bazı beyitlerini tercüme ettiđi bahirler řunlardır: Tevhid bahri, Musannife dua, Âlemlerin yaratılması, Peygamber (s.av.)'in nûrunun yartılması ve intikali, Velâdet ve Merhaba bahri. Son bahrin Süleyman Çelebiye ait olduđuna dair ihtilaflar vardır.⁷

⁶ "Katharevusa" Yunan aydınlar tarafından dilden yabancı kelimelerin atılması için başlatılan bir harekettir. 18. yüzyılda etkisini göstermiř ve Yunanistan devletinin kurulmasıyla resmî lehçe olmuřtur.

⁷ Bkz. Köksal, M. Fatih, "a.g.e." s. 34 vd.

Hâzâ Mevlidü'n-Nebî Aleyhisselâm
Sallû alâ tabîb-i kulûbinâ Muhammed
Sallû alâ şefî'i zünûbinâ Muhammed

Bismillahirrahmânirrahîm

- 1 **Allah âdın zikr idelim evvelâ**
Vâcib oldur cümle işde her kula

Τό'πε ἦντινα τό όνομα εἶναι πρέπουσ' μάζα
Ο πάσας κλαυθμοῦς νά τό πιστίσεις ἐς ταύτην πουρνάζα

To'pe îdina to ônomâ ine prêpus' mâza
O pâsas klafthmûs na to pistîsis es taftin purnâza

- 2 **Allah âdın her kim ol evvel anâ**
Her işi âsân ide Allah anâ

Τῆ πίστει μᾶς τό όνομα ἀπ'τοῦ προτοῦ νά βάνει
Τήν πάσας γιά τό αὐτουνοῦ ὄσους κολαῖ τήν κάνει

Ti pîsti mas to ônomâ ap'tu protu na vâni
Tin pâsas gia to aftunû ôsus kolay tin kâni

- 3 **Allah âdın olsa her işin öni**
Hergiz ebter olmaya ânın sonı

Μπισμιλλάχ νά'ναι βάλλεσθε τίς δουλειές μᾶς τήν προτάζα
Αν σωστή ζῆς γίγνεται τίς δουλειές ἔξεστι νάζα

Bismillah nâ'ne vâllesthe tis dulies mas tin protâza
An sostî zîs gignete tis dulies eksesti nâza

- 4 **Her nefesde Allah âdın di müdâm**
Allah âdıyle olur her iş temâm

Στήν πάσ'ανάσα τό όνομα θεοῦ πές τά ντερφίγια
Μέ ζικρουλλάχ γίγνεται δουλειά σωστή καί βέβαια

Stin pās'anâsa to ônoma theû pes ta derffigia
Me zikrullah gignete dulia sostî ke vêvea

- 5 **Aşk ile gel imdi Allah idelim**
Derd ile gözyaşıyle âh idelim

Ἐλα νά μολοῦμαι μέ καρδὴ γιά Ἀλλάχ Ἀλλάχ νά λέμε
Μέ ντέρτ ν'άμαστε νά ζοῦμε μέ δάκρυ γιά νά κλαίμε

Ela va molûme me kardî gia Allah Allah na lême
Me dert n'âmaste na zûme me dâkri gia na klême

- 6 **Ola kim rahmet kıla ol pâdişâh**
OI Kerîm ü ol Rahîm ü ol İlâh

Μήνα ὀρίσει ὁ θεός καί κάμει μερχαμέτι
Πού εἶναι τζομέρτης βασιλιάς καί μπούμε μέσ'το τζεννέτι

Mîna orîsi o theôs ke kâmi merhameti
Pu ine comertis vasilias ke bûme mes'to cenneti

- 7 **Ol durur hem Pâdişâh-ı bî-zevâl**
Bî-şebîhî bî-nazîrî bî-misâl

Αὐτος εἶναι ενας βασιλιάς πού κρεμιστεὶ δέν χάνει
Συντροφοῦν ομοῦ σύν ὁ θεός βέβαια ὅπου δέν χάνει

Aftos ine enas vasilias pu kremistî den hâni
Sindrofûn omû sin o theôs vêvea ôpu den hâni

- 8 **Birdur ol birligine şek yokdurur**
Gerçi yanlış söyleyenler çokdurur

Στή νῦν ἐστίν τοῦ θεοῦ ἄσλα σουπχές δέν εἶναι
Εκεῖνοι πού γιά ψεύτηκαν πολλοί βρῖσκονται καί εἶναι

Sti nin estin tu theû asla suphes den ine
Ekîni pu gia pseftikan pollî vrîskonde ke ine

- 9 **Bârî ne hâcet kılaruz sözi çok**
Birdir ol kim andan artık Tanrı yok

Τί χροιά νά κάνει ἀδερφέ ή κουβέντα ή περισσά
Οὐχ τὰ αὐτόν ἄλλους δέν εἶναι ξερε βέβαια καί γερά εἶσα

Ti hriâ na kâni aderfe i kuvênda i perissâ
Uh ta afton âllus den ine ksêre vêvea ke gerâ isa

- 10 **Ger dilersiz bulasız oddan necât**
Aşk ile derd ile idün es-salât

Ἄν θέλετε οὐχ τή φωτιά να βρείτε γλίτωση μάρα
Τό σαλαβάτι βρεθούμε μέ ἄσκι μέ τρομάρα

An thelete uh ti fotia na vrite glitosi mâra
To salavati vrethume me ask ime tromâra

- 11 **Ey azizler işte başlarız söze**
Bir vasiyyet kılaruz illa size

Ἀδέρφια μου ἀρχίνουσα νά κάμω ἕνα σοχμπέτι
Ἀκορμαστείτε νά σάς πώ ὀρμίσαι βασιγιέτι

Aderfia mu arhinusa na kâmo ena sohbeti
Akormastîte na sas po ormise vasiyeti

- 12 **Ol vasiyet kim direm her kim tuta**
Misk gibi kokusu canlarda tüte

Καί τή νουρμίνα πού νά πιώ ὅποιος νά τήν κλωσήσει
Σάν μούσκο ψυχου γι'αὐτοῦ νά τό μουσκομυρίσει

Ke ti nurmîna puna pio opios na tin klosîsi
San mûsko psihu gi'aftu na to muskomirîsi

- 13 **Hak Teâlâ rahmet eyleye anâ**
Kim beni ol bir duâ ile anâ

Στά κρίματα τοῦ ὁ θεός ραχμέτι νά τοῦ κάμει
Εκεῖνου πού νά μέ θυμηθεῖ ενα ντουά νά μέ κάνει

Sta krîmata tu o theôs rahmeti na tu kâmi
Ekinu pu na me thimithî ena dua na me kâni

14 **Her ki diler bu duâda buluna
Fâtîha ihsân ide ben kuluna**

Καί ὅποιος θέλει ὁ ντουάς πού πιάνει νά τόν κουβαλήσει
Γιά τήν ψυχή μου Φάτιχα νά μᾶς καί νά μέ χαρίσει

Ke opios theli o duas pu piâni na ton kuvalîsi
Gia tin psihi mu Fâtîha na mas ke na me harîsi

15 **Envvel andik ânî kim envveldir ol
Envveline bulmadî hiç akl yol**

Πρῶτα ἂν ἔβαλε αὐτόν πού δέ χάνει προτάζα
Στήν γίνει σύν τῇ γνώση μᾶς δέ βρέ χίτς προτάζα

Prota an evale afton pu de hâni protâza
Stin gîni sin ti gnôsi mas de vrê hiç protâza

16 **Envvelin ol envvelidir bî-gümân
Âhirin hem âhiridir câvidân**

Αὐτός προτάζα δέν χάνει μόν'ἦταν ὄντως καί εἶναι
καί ἔξεστι νάζα δέν χάνει ἐδῶ σουπχές δέν εἶναι

Aftos protâza den hâni môn'îtan ôndos ke ine
Ke êksesti nâza den hâni edo suphes den ine

17 **Her tasavvurdan münezzeh Hakdır ol
Âlem üzre Hâkim-i mutlakdır ol**

Ὅπως τόν λέει ἡ γνώση μᾶς αὐτός ἔτσι δέν εἶναι
Σ'ὄλον τόν κόσμο ὀριστής τοῦ γιά θέλημα τοῦ εἶναι

Opos ton lei i gnôsi mas aftos etsi den ine
S'olon ton kosmo oristîs tu gia thêlima tu ine

18 **Gerçi yokdan bunları var eyledi
Kudretin bunlarda izhâr eyledi**

Ὁ κόσμος ὅλους δέν ἦταν αὐτούς τσακάμε καί εἶναι
Στή μᾶς γιγάξω μάζα τῶ φανερωμένη εἶναι

O kosmos olus den itan aftus tsakâme ke ine
Sti mas gigâkso mâza to fanaromêni ine

19 **Bu cihân olmasa hiç noksanı yok
Olsa dahî nesne artmaz az ü çok**

Ὁ κόσμος ὅλους νά'λειπαν αὐτός ζαράρ δέν χάνει
Καί πάλι ὅλους νά εἶναι τούς διαφόρους χίτς δέν χάνει

O kosmos olus na'lipan aftos zarar den hâni
Kepâli olus na ine tus diafôrus hiç den hâni

20 **Bir kez ol demek ile oldu cihân
Olma dirse giru yok olur hemân**

Μὴν ἀφορά τό'πε ὁ θεός τό κόσμος μου τήν γίνει
Χαλάει ἄν τά ἓνα τό πεί αὐτός,τίνας μ'ἔνα τό μείνει

Min aforâ to'pe o theôs to kosmos mu tin gîni
Halâi an ta ena to pi aftos tinas m'êna to mîni

21 **Ger dilersiz bulasız oddan necât
Aşk ile derd ile idün es-salât**

Ἄν θέλετε οὐχ τή φωτιά νά βρεῖτε γλίτωση μάρα
Τό σαλαβάτι βρεθούμε μέ ἄσκι μέ τρομάρα

An thelete uh ti fotia na vrîte glîtosi mâra
To salavati vrethûme me aski me tromâra

22 **Çünkü Hak evvelliğin bildin ayân
Dinle imdi kılayım sun'un beyân**

Τὴν γνωσύνη τοῦ θεοῦ ξύσει χωρὶς προτάζα
Καί ρίμα σου τώρα μιλῶ γιά ἀλαμέτι ναράζα

Tin gnosîni tu theû ksîsi horîs protâza
Ke rîma su tôra milô gia alamêti narâza

- 23 **Hak Teâlâ ne yaratdı evvelâ**
Cümle mahlukdan kim ol evvel ola

Ὁ προηγητῆς πρῶτα καὶ ἀρχὴ ἔχει γιαρατίσει
Απὸ τόν κόσμο μπορίτερα ἕνα ἔχει προβοδίσει

O proigitîs prôta ke arhî ehi yaratîsi
Apo ton kosmo boritera ena ehi provodîsi

- 24 **Hem sebeb olmuş ola bu varlığa**
Aşk ile dinle beni Hak yarlığa

Στό βρύση μου, μᾶς ὁ θεός σεμπέπι πού τό ἔχει κάνει
Μέ ἄσκι ποιός καμμένεται ραχμέτι νά τόν κάνει

Sto vrîsi mu mas theôs sebepi puto ehi kâni
Me aski pios kammênete rahmeti na ton kâni

- 25 **Mustafa rûhumi evvel kıldı var**
Sevdi ânı ol Kerîm ü Girdigâr

Τόν Μουχαμμέτη τὴν ψυχὴ πρῶτα ἔχει γιαρατίσει
Αὐτὴν ὁ κύριος ὁ θεός τὴν ἔχει ἀγαπήσει

Ton Muhammeti tin psihî prôtaehi yaratîsi
Aftin o kîrios o theôs tin ehi agapîsi

- 26 **Her ne dürlü kim saâdet vardurur**
Yahşi hûy u görklü âdet vardurur

Ὅσες γνῶμες πού βρίσκονται καὶ καλοσύνες εἶναι
Χούγια καλά, δουλειές καλές, καλά ἀντέτια πού εἶναι

Osés gnômes pu vrîskonde ke kalosînes ine
Huyia kalâ duliês kalês kalâ adetia pu ine

- 27 **Hak anâ virdi mükemmel eyledi**
Yaradılmışdan mufaddal eyledi

Ὅσους αὐτηνοῦ τοῦ τὰ ζούνε μ'αὐτὰ τοῦ νά στολίσει
Καλύτερον ἀπ'ἀλλουνούς τόν ἔχει γιαρατίσει

Osus aftinu tu ta zûne m'afra tu na stolîsi
Kalîteron ap'allunûs ton ehi yaratisi

- 28 **Nuh anınçün buldu garkdan necât**
Dahî doğmadan görüندی mu'cizât

Ὁ Νούχης γιά τό αὐτό γλίτρωσε οὐχ τοῦ κακοῦ τουφάνι
Ὁ Μουσταφάς προῦμ γουννηθεὶ ὁ μουτζιζές τό φάνει

O Nuhis gia to afto glitrose uh tu kakû tufani
O Mustafas prum gunnithî o mucizes to fâni

- 29 **Ölemeyüb İsa göğe bulduğı yol**
Ümmetinden olmağ'çün idi ol

Καί ναί πέθανε Ἰσάς στόν οὐρανοῦ πού πάει
Εἶναι γιά τό σεμπέπι τοῦ γιά νά τοῦ ν'ἀγαπάει

Ke ne pêthane İsas ston uranu pu pâi
İne gia to sebepi tu gia na tu n'agapâi

- 30 **Hem Musa'nın eline olan asâ**
Oldı anun izzetine ejderhâ

Τό δόρυ κάνει καί τό Μουσά πού ἐζντερχάς ἐγίνει
Γιά τό χατίρι αὐτουνου τήν τιμή τ'ἐγίνει

To dôri kâni keto Musa pu ezderhas egîni
Gia to hatîri aftunû tin timî t'egîni

- 31 **Ceddi olduĝ'cün ânun hem Halîl**
Nâri cennet kıldı anâ ol Celîl

Ὁ παππούς τοῦ γιατί ἔλαχε ὁ Ἰμπραχίμ Χαλίλης
Αὐτηνοῦ μπαχτσέ τήν ἔκαμε τή φλόγα ὁ Τζελίλης

O pappus tu giati elahе o İbrahim Halîlis
Aftinû bahçe tin ekame ti flôga o Celîlis

- 32 **Hem vesîle olduĝ'cün ol Resûl**
Âdem'in Hak tevbesin kıldı kabûl

Στήν πλάση τοῦ προφήτη μᾶς Ἀδέμης σεμπέπ ἐγίνει
Γιά τ'αὐτοῦ ὁ τεβμπές αὐτουνοῦ στόν θεοῦ καμπούλ ἐγίνει

Stim plâsi tu profiti mas Âdemis sebep egîni
Gia t'aftu o tevbes aftunû ston theû kabul egîni

- 33 **Cümle ânun dostluĝuna adına**
Bunca devlet oldı ol ecdâdına

Οἱ προφητάδες κοίταξε γιά νά τόν μαρτύρωσαν
Σάν δεῖ ντεβλέτια πού'χτισαν γιά νά τό ν'ἀγαπούσαν

İ profitâdes kitakse gia na ton martırosan
San di devletia pu'htisan gia na to n'agapûsan

- 34 **Çok temennâ kıldılar Hak'dan bunlar**
Kim Muhammed ümmetinden olalar

Τόν Κύριο παρακάλεσαν νά κάμει μερχαμέτι
Καί νά τούς κάμει ὄλους τούς τόν Μουχαμμέτ οὐμμέτι

Ton Kîrio parakâlesan na kâmi merhameti
Ke na tus kâmi olus tus ton Muhammet ummeti

- 35 **Ger dilersiz bulasız oddan necât**
Aşk ile derd ile idün es-salât

Ἄν θέλετε οὐχ τή φωτιά νά βρεῖτε γλίτωση μάρα
Τό σαλαβάτι βρεθούμε μέ ἄσκι μέ τρομάρα

An thelete uh ti fotia na vríte glítosi mâra
To salavati vrethûme me aski me tromâra

36 **Hak Teâlâ çün yaratdı Âdem'i**
Kıldı Âdem'le müzeyyen âlemi

Καί τόν Ἀδέμη ὁ θεός τόν ἔχει γιαρατίσει
Μέ τόν Ἀδέμη τό ντουνιά αὐτόν τόν ἔχει στολίσει

Ke ton Âdemi o theôs ton ehi yaratisi
Me ton Âdemi to dunia afton ton ehi stolîsi

37 **Âdem'e kıldı ferîstehler sücûd**
Hem anâ çok kıldı lutf ıssı cûd

Καί τά μελέκια τό'καμαν σετζντέ καί τόν τίμωσαν
Ὅσους κερέμι τό'καμε καί αὐτοί τόν ἐκαλούσωσαν

Ke ta melekia to'kaman secde ke ton tímosan
Osus keremi to'kame ke aftî ton ekâlusosan

38 **Mustafa nûrunı alnında kodı**
Bil Habîb'im nûrudır bu nûr didi

Στά δέμη τοῦ μετώπου βάλε τόν Μουσταφά τό νοῦρι
Ἐέρε τό ἀγαπημένο μου τό'πε εἶναι τό νοῦρι

Sta dêmi tu metôpu vâle ton Mustafa to nûri
Ksere to agapimêno mu to'pe ine to nûri

39 **Kıldı ol nûr ânun alnında karar**
Kıldı ânun ile nice rûzigâr

Καί αὐτότόνοῦρπούἔμεινεστημένοπούτάδένει
Καί πού ἔμεινε τόσον καιρό στημένο πού τά δένει

Ke afto to nûr pu êmine stimêno pu ta dêni
Ke pu êmine tôson kerô stimêno pu ta dêni

- 40 **Sonra Havvâ alnına nakl itdi bil**
Durđı anda dahi nice ay ve yıl

Καί στή Χαββάς τό πού πάει τό νοῦρ καί σταθεῖ
Καί ἕκατσε τόσον καιρό στά αὐτή δέν ἐχάθει

Ke sti Havvas topu pâi to nûr ke stathî
Ke ekatse tôson kerô sta afti den ehâthi

- 41 **İşbu resmile müselsel muttasıl**
Tâ olunca Mustafa'ya muntakil

Στούς προφητάδες πήγαινε τό νοῦρ μέ ναράζα
Ὅσο πού πάει στόν Μουσταφά ἄν τά ἦρθε ἡ γιαράζα

Stus profitâdes pîgene to nûr me narâza
Ôso pu pâi ston Mustafa an ta irthe i yiarâza

- 42 **Şöyle vardı irdi ol nûr aslına**
İrişince ol Muhammed alnına

Τόνοῦρι ἔτσι πήγαινε ὡς τό ἦρθε στόν καιρό τοῦ
Καί ὁ Μουχαμμέτης γεννήθηκε καί πάει στό μέτωπο τοῦ

To nûri etsi pîgene os to irthe ston kerô tu
Ke o Muhammetis gennîthike ke pâi sto mêtopo tu

- 43 **Geldi ol çün Rahmete'n-li'l-âlemîn**
Vardı anda karar itdi hemîn

Καί ὄντως ἐγεννήθηκε τῷ κόσμῳ ὁ λὸν ἡ χάρη
Πήγε τό νοῦρικ' ἕκατσε κ' ἕκαμεφιέρα

Ke ôndos egennîthike to kosmo ôlon i hâri
Pîge to nûri k' êkatse k' êkame fiêra

- 44 **Ger dilersiz bulasız oddan necât**
Aşk ile derd ile idin es-salât

Ἄν θέλετε οὐχ τή φωτιά νά βρείτε γλίτωση μάρα
Τό σαλαβάτι βρεθούμε μέ ἄσκι μέ τρομάρα

An thelete uh ti fotia na vríte glítosi mâra
To salavati vrethûme me aski me tromâra

- 45 **Âmine Hâtun Muhammed ânesi**
Ol sadefden doğdı ol dūr dânesi

Ἡ Ἄμινέ εἶναι μάνα τοῦ ὅπου τόν ἔτσι γεννήσει
Τόν τιμῆ καί τόν προφήτη μᾶς ὅπου τόν ἔτσι γεννήσει

İ Âmine ine mâna tu ôpu ton etsi gennîsi
Ton timî ke ton profiti mas ôpu ton etsi gennîsi

- 46 **Çünkü Abdullah'dan oldu hâmile**
Vakt irişdi hafta vü eyyâm ile

Τσουνκιμάπ'τόν Ἀμπτουλλάχ ἔγινσεν κ' ἄστρομένη
Καί ἤρθε καί τό βάκι τι τῆς φέντης μᾶς γίνει

Çunkim ap'ton Abdullah eginsen k'astromêni
Ke irthe keto vakti tis efendis mas gîni

- 47 **Hem Muhammed gelmesi oldı yakîn**
Çok alâmetler belirdi gelmeden

Ἄν τά πήγα καί ζυγοῦσε τό καλό κόπιασμα τοῦ
Νισάνα πολλά εἶδε πρωτύτερα ἀπό τή γέννηση τοῦ

An ta pîga ke zigûse to kalô kôpiasma tu
Nisâna pollâ ide profitera apo ti gênnisi tu

- 48 **Ol Rebî'ul-evvel ayın nicesi**
On ikinci gice isneyn gicesi

Ἀπό τό Ρεμπίουλ-Εββέλ τίς μέρες ἔν μήνα μέρα
Δωδεκάτη ἦταν αὐτή ξημερώνοντας Δευτέρα

Apo to Rebiul-Evvel tis mêres en mîna mêra
Dodekâti itan afti ksimerônondas Deftêra

- 49 **Didi gördüm ol Habîb'in ânesi**
Bir aceb nûr kim güneş pervânesi

Ἡ μάνα τοῦ προφήτη μᾶς εἶπε τό τότες : Ἀγάπημα
Ὡ σάν τόν ἥλιο νοῦρ εἶδα θέαμα σάν τά τόν εἶδα

Î mâna tu profiti mas ipe to têtes: Agâpima
O san ton îlio nûs ida thêama san ta ton ida

- 50 **Berk urub çikdi evinden nâgehân**
Göklerden nûr ile doldı cihân

Τό νοῦρ ἔχτιζες βάρεσε καί πού τό σπίτι εβηκε
Ὡς τά οὐρανά ό ντουνιας μέσα τό νοῦρ πνίγηκε

To nûr ehtizes vârese ke pu to spîtievike
Os ta uranâ o dunyas mêsa to nûr pnîgike

- 51 **Hem hava üzre döşendi bir döşek**
Adı Sündüs ânî döşeyen melek

Καί στό χαβά από τό θεό στερώθηκε ένα στρώμα
Μελαϊκές ἦταν πού στοῦρωσε Σουντούς τοῦ ὄλο στρώμα

Ke sto hava apo to theô sterôthike ena strôma
Melaiikes itan pu stûrose Sundus tu ôlo strôma

- 52 **Üç alem dahî dikildi üç yere**
Her birisin ideyim beyân size

Σέ τρεῖς μέρους ἀνοίχτηκαν καί ὄσα τρία μπαϊράκια
Από καί πού καί ὄσα νά σάς πώ βάλε νά ζῆσεις αὐτανά

Se tris mêrus anîhtikan ke ôsa tria bayrakia
Apo kepu ke ôsa na sas po vâle na zîsis aftanâ

- 53 **Mağrib ü Maşrik'de ikisi ânun**
Biri damında dikildi Kâbe'nin

Μαγκρόμπι ἔμεινε Μεσρικό ἢ βάλε καί ὄσα καί ἄλλοῦ ποιᾶ εἶναι
Λυγίζου ὁ Κάαμπες εἶναι καί ὄλα βέβαια εἶναι

Magrîbi êmine Mesrîk i vâle ke ôsa ke âllu piâ ine
Ligîzu o Kâbes ine ke ôla vêvea ine

- 54 **Bildin anlardan kim ol halkın yeği**
Kim yakîn oldu cihâna gelmeği

Τόνάτάειδα πύκασαόκαλόςσέόλοτήνπλάση
Εζησε πού στό ντουνια αύτός για νά κοπιάσει

To na ta ida pîkasa o kalôs se ôlo tin plâsi
Êzise pu sto dunya aftos gia na kopiâsi

- 55 **Yarılıb divârı çıkdı nâgihân**
Ûç bile hûri bana oldu ayân

Μου φάνηκε ό νύχος άνοιξε άξαφνα μου ήρθε για μένα
Χουρίδες τρεϊς μέ ζύγωσαν και κοτζαμάν έμένα

Mu fânike o nîhos anikse âksafna mu irthe gia mêna
Hurîdes tris me zîgosan ke kocaman emêna

- 56 **Çevre yanıma gelüb oturdılar**
Birbirine Mustafa'yı muştular

Ήρθαν τώρα ιεροί μου και έκατσαν και έδιναν χαμπέρι
Μου θά πούν τί για άλλοι χαρουνταν τον τιμόθεο Πειγκαμπέρη

İrthan tôra ierî mu ke ekatsan ke êdinan haberi
Mu tha pun ti gia âlli harûndan ton timôtheo Peygamberi

- 57 **Didiler oğlun gibi hiçbir oğul**
Yaradılalı cihân gelmiş değil

Και οι χουρίδες μου έλεγαν : Ό σαν τη δικής είναι
Γιαρατισμένος στό ντουνια δέν είναι άλλη γενά

Ke i hurîdes mu elegan: O san ti dikîs ine
Yaratismenos sto dunya den ine alli genâ

- 58 **Bu senin oğlun gibi kadr-i celîl**
Bir anaya virmemişdir ol Celîl

Σάντόπαιδίῳ που ἔκαμε στὸν παρὰ τιμημένο
Ὁ Κύριος χίτς μανάς ἀλληνηῖς βέβαια δέν τό ἔχει δεμένο

San to pedî õru ekames ton parâ timimêno
O Kîrios hiç mânas allinis vêvea den to ehi demêno

- 59 **Ulu devlet buldun ey dildâr sen**
Doğiserdir senden ol hulk-i hasen

Μέγα ντεβλέτ σοῦ ἔδωσε ὅσους καλό τήν ἔχεις
Θέλα γεννηθῆ τήν ὅπου ζεῖ οὐχ τήν κήλα τή δική σοῦ

Mêga devlet su êdose osus kalô tîn ehis
Thêla gennithî tîn opu zî uh tîn kila ti dikî su

- 60 **Bu gice bir gicedir kim ol Şerîf**
Nûru ile âlemi eyler latîf

Τότι εἶναι μου θάχρη ζεῖ βραδιά ὁ Κύριος θέλα πέμψει
Μεγάλο νοῦρι στό ντουινιά καί ὁ κόσμος θέλα φίζεῖ

To ti ine mu tha hrîzi vradia o Kîrios thela pempsi
Megâlo nûri sto dunya ke o kosmos thela fiksi

- 61 **Âmine ey dir çü vakt oldi temâm**
Kim vücûda gele ol Hayru'1 enâm

Ἦρθε καί εἶπε : "Εἰ Ἀμινέ ἄν τά ἦρθε τό βάκτι
Νά γεννηθῆῖ Ἐφέντης μᾶς τῶ κόσμῳ ὅλο τό νέτζτι

Îrthe ke ipe: Ey Âmine an ta irthe to vakti
Na gennithî Efendis mas to kosmo olo tô necdi

- 62 **Susadım gâyet hararetden kat'î**
Sundılar bir câm dolusu şerbeti

Ἐδίψασα πάρα πολύ ἀπό τό χαραρέτι
Μοῦ ἔδωκαν ἕνα μαστιράπα πού μά τόν μέ σερμπέτι

Edipsa pâra polî apo to harareti
Mu edokan ena mastrapa pu ma ton me serbeti

- 63 **İçdim ânı oldı vücûdum nûra gark
İdemezdım kendümi nurdan fark**
- Τό ἦπια ἡ δίψα μου νά διαβεί νά δροοιστεῖ ἡ ψυχὴ μου
Από τό νοῦρ ὅπου γιά νά ἐγώ δέ γρούσει τό κορμί μου
- To ipia i dipsa mu na diaví na drosistí i psihí mu
Apo to nûr opu gia na ego de grísi to kormí mu
- 64 **Geldi bir ak kuş kanadı ile revân
Arkamı sığadı kuvvetle hemân**
- Καίῃρθεῖναἄσπροπουλίκαίμουἔβαλετσαλάτες
Καί μέ ποιὰ καί μέ δύναμη καί ἀκούμπησα τίς πλάτες
- Ke irthe ena aspro pulí ke mu êvale tsalâtes
Ke me pia ke me dînami ke akumbisa tis plâtes
- 65 **Doğdı ol saatde ol Sultân-ı dîn
Nûra gark oldı semâvât u zemîn**
- Ἐκεῖνη τή νοῦρα κόπιασε αὐτός ὁ τιμημένος
Καί ὁ ντουνιάς καί τούς οὐρανοὺς μέ νοῦρα πᾶν μένους
- Ekîni ti nûra kôpiase aftos o timimênos
Ke o dunyas ketus uranûs me nûra pan mênus
- 66 **Ger dilersiz bulasız oddan necât
Aşk ile derd ile idün es-salât**
- Ἄν θέλετε οὐχ τή φωτιά νά βρεῖτε γλίτωση μάρα
Τό σαλαβάτι βρεθούμε μέ ἄσκι μέ τρομάρα
- An thelete uh ti fotia na vríte glîtosi mâra
To salavati vrethûme me aski me tromâra
- 67 **Yaradılmış cümle oldı şâdımân
Gam gidüb âlem yeniden buldı cân**

Σάν νά γεννηῖσθαι καί ὕστερα γίνεκαν χαράς μεγάλης
Οὐχ τό ντουινιά ἐσκῶθηκαν ἀλαζόνες μεγάλες

San na gennisthe ke istera gînekan harâs megâlis
Uh to dunya eskôthikan alazônes megâles

68 **Cümle zerrât-ı cihân idüb sadâ**
Çağrısuben didiler kim merhaba

Τά μαχλουκάτια τό ντουινιά ὅλα πήραν χαμπέρι
Χάλι καλῶς ἐκόπιασες τό εἶπαν τό Πεῖγκαμπέρι

Ta mahlukatia to dunya ola pîran haberi
Hâli kalos ekopiases to ipan to Peygamberi

69 **Merhaba ey Âl-i sultân merhaba**
Merhaba ey Kân-i irfân merhaba

Χάλι καλῶς ἐκόπιασες μέ σαλᾶμας τιμημένα
Χάλι καλῶς ἐκόπιασες Προφήτη πᾶν ἐνωμένα

Hâli kalos ekopiases me salâmas timimêna
Hâli kalos ekopiases Profiti pan enomêna

70 **Merhaba ey Sırr-ı Furkân merhaba**
Merhaba ey derde dermân merhaba

Χάλι καλῶς ἐκόπιασες καί σου ἤρθε τό Κουράνι
Πού ἐκόπιασες καί γίνηκες στό ντέρτι μᾶς ντερμάνι

Hâli kalos ekopiases ke su irthe to Kurani
Pu ekopiases ke ginikes sto derti mas dermâni

71 **Merhaba ey Kurratü'l-ayni Halîl**
Merhaba ey Hâs-ı mahbûb-i Celîl

Χάλι καλῶς ἐκόπιασες τό δυό μᾶς φίζει
Πού σ'ἀγαπάει ὁ θεός στά μᾶς πού σ'ἔχει πέμψει

Hâli kalos ekopiases to dio mas fiksi
Pu s'agapâi o theôs sta mas pu s'ehi pempsi

- 72 **Merhaba ey cümlelerin maksudu sen**
Merhaba ey Hâlik'in mahbûbu sen

Χάλι καλῶς ἐκόπιασες ὀλονῶν μᾶς θελημένα
Χάλι καλῶς ἐκόπιασες τόσο ἀγαπημένα

Hâli kalos ekopiases ὀlonon mas thelimêna
Hâli kalos ekopiases tōso agarimêna

- 73 **Merhaba ey Rahmeten li'l-âlemîn**
Merhaba sensin Şefu'l-müznibîn

Χάλι καλῶς ἐκόπιασες τό κόσμο ὄλον ραχμέτι
Χάλι καλῶς ἐκόπιασες ριτζατζής για τό οὐμμέτι

Hâli kalos ekopiases to kosmo ὄlon rahmeti
Hâli kalos ekopiases ricacis gia to ummeti

- 74 **Ey cemâl-i kün yüzi bedr-i münîr**
Ey kamu düşmüşlere sen destigîr

Στούς ξεπεσμένους γίνεσαι βοηθός τούς κάνεις χάρη
Σάν ἥλιος τό τζεμάλι σου τό μούτρο σάν φεγγάρι

Stus ksepesmênus gînese voithôs tus kânis hâri
San ilios to cemâli su to mutro san feggâri

- 75 **Ey gönüller derdinin dermânı sen**
Ey yaradılmışların sultanı sen

Πού εἶσαι ντερμάνι στίς καρδιές πού ἔχουν πάθια καί
ντέρτια

Τῶν γιαρατισμένων Βασιλιάς μέ τά καλά σου ἀντέτια

Pu ise dermâni stis kardies pu ehun pâthia ke dertia
Ton yaratismênon Vasiliias me ta kala su âdetia

- 76 **Çünkü ol mahbûb-i Rahmân-ı Rahîm**
Kıldı dünyayı cemâlinden na'îm

Τσουνκι γιαράτισε ό θεός αύτόν τόν Τιμημένον
Ούχ τό τζεμάλ τοῦ τό ντουνιά τόν έκαμε στολισμένον

Çunki yaratise o theôs afton ton Timimênon
Uh to cemâl tu to dunya ton ekame stolismênon

- 77 **Sensin ol Sultân-ı cümle enbiyâ
Nûr-i çeşm-i evliyâ vü esfiyâ**

Ό Εφέντης μάς είσαι Βασιλιάς όλονών τών προφητάδων
Καί είσαι φάος τών ματιών όλονών τών εβλιγιάδων

O Efendis mas ise Vasilias olonôn ton profitâdon
Ke ise fâos ton mation olonôn ton evliyâdon

- 78 **Birbirine muştulayı her melek
Raksa girdi şevk u şâından felek**

Καί τά μελέκια χαροῦνταν από τή γέννησα τοῦ
Ταράχτηκαν οί ούρανοί άπ'τή μεγάλη χαρά

Ke ta melekia harundan apo ti gennisa tu
Tarâhtikan i uranî ap'ti megâli harâ

- 79 **İşbu heybetden Âmine hûb-rû
Bir zemân akli gidüp geldi giru**

Γλέποντας τοῦ τά ή Άμινέ σās μέθ'ζήσθαι
Από τό νοῦ τῆς χάθηκε ὕστερα στό λόγω τῆς ἦρθε

Glêpondas tu ta i Âmine sas meth'zisthe
Apo to nu tis hâthike istera sto lôgo tis irthe

- 80 **Gördi gitmiş hûriler hiç kimse yok
Görmedi oğlun tazarrû kıldı çok**

Καί οί χουρίδες πάει σάν είδε τίνας δέν είναι
Δέν είναι τό παιδί και τῆς έκλαψε πού δέν είναι

Ke i hurides pâi san ide tînas den ine
Den ine to pedî ke tis eklapse pu den ine

- 81 **Hûriler aldı tasavvur kıldı ol**
Hayret içre çok tefekkür kıldı ol

Καί οἱ χουρίδες πανδεχές πού πήραν τό παιδί τῆς
Καϊγρέτισσε ἀπόμεινε οὐχ τή διαλογιστή τῆς

Ke i hurides pandehes pu piran to pedî tis
Hayretisse arômine uh ti dialogistî tis

- 82 **Çevre yanun isteyu kıldı nazar**
Gördiğim bir köşede Hayru'l-beşer

Ἐγύρισε καί στό πλευρό ἄν τά καλῶ τή ράλλη
Τό ν'εῖναι τόν Ἐφέντη μᾶς σεμνά κοσέ ἀπ'άλλη

Egîrise ke sto plevrô an ta kalo ti râlli
To n'ine ton Efendi mas semnâ kosê ap'âlli

- 83 **Şöyle Beytullah'a karşı ol Resûl**
Yüz yire urmuş ve kılmış secde ol

Ἐγνάντια μέσ'τό Μπεϊτουλλάχ τόν εἶδε πού εἶχε πάει
Τό μούτρο εἶχε μεσητητός αὐτός σετζντέ κάνει

Egnândia mes'to Beytullah ton ide pu ihe pâi
To mutro ihe mestitôs aftos secde kâni

- 84 **Secdede başı olub tahmîd ider**
Hem getürmüş parmağın tevhîd ider

Κεφάλι τοῦ εῖναι στό σετζντέ τόν Κύριο θά χαριστάει
Καί τό δάχτυλο τοῦ σήκωνε καί ἕναν τόν μαρτυράει

Kefâli tu ine sto secde ton Kîrio tha haristâi
Keto dahtilo tu sikone ke enan ton martirâi

- 85 **Dir ki ey Mevlâm yüzüm tutdum sana**
Yâ İlâhî ümmetim vir-gil bana
- Καί ἔλεγε : γιά Ραμμπή, ἐγώ σετζντέ σοῦ κάνω
 Νά μου δοκεῖς τό οὔμμέτι μου παρακάλια σοῦ κάνω
- Ke elege: gia Rabbî ego secde su kâno
 Na mu dokîs to ummeti mu parakalia su kâno
- 86 **Deprenür dudakları söyler kelâm**
Anlayamadım ne dirdi ol Hümâm
- Τά χεῖλα τοῦ ταράζονται καί ἔλεγαν χαμπέρι
 Καί δέν τό ἔχεις κάνει, λέγε, τό στόμα τοῦ Πεῖγκαμπέρη
- Ta hîla tu tarâzonde ke elegan haberî
 Ke den to ehîs kâni lege to stôma tu Peygamberi
- 87 **Kulağım ağzına urdum dinledim**
Söylediği sözi ol dem anladım
- Τά αὐτιά μου μέσ'τό στόμα τοῦ ἔβαλα καί πάνυ νοῦρα
 Καί πύκασα ὅτι ἔλεγε ἄγω ἐκεῖνη τήν νοῦρα
- Ta aftia mu mes'to stôma tu evala ke pâni nûra
 Ke pîkasa oti elege âgo ekini tin nûra
- 88 **Hakk'a bağlayub gönülден himmeti**
Dir idi kim ümmetî ve ümmetî
- Στόν Κύριο μᾶς ἀπό καρδιά ἔδεσε τό χιμμέτι
 Παρακαλεῖ καί ἔλεγε οὔμμέτ πάλι οὔμμέτι
- Ston Kîrio mas apo kardia êdese to himmeti
 Parakalî ke êlege ummet pâli ummeti
- 89 **Tıfl iken ol diler idi ümmeti**
Sen kocadın terk idersin sünneti
- Ἀπό μικρό θά γνάζονταν αὐτός γιά τό οὔμμέτι
 Καί ἐσύ πού γέρασες ἀφήνεις τό σουννέτι

Apo mikro tha gnâzondan aftos gia to ummeti
Ke esi pu gêrases affinis to sunneti

- 90 **Mekke kavmi uluları bî-hilâf**
Kâbe'yi ol gice kılurken tavâf

Οί Μεκκελίδες τόν Κάαμπε Ξέρε δίχως χιλάφι
Εκεινη τήν βραδιά τόν έκαναν ταβάφι

İ Mekkelides ton Kâbe ksere dîhos hilâfi
Ekîni tin vradia ton ekanan tavâfi

- 91 **Secde kıldı Kâbe gördi hâss ü âmm**
Düşmedi bir taşı hoş kıldı kıyâm

Σετζντέ έκαμε ό Κάαμπες τόν είδαν μικροί μεγάλοι
Καί γιά ένα άλσος δέν έπεσε καί όσα νου του τό χάλι

Secde ekame o Kâbes ton idan mikrî megâli
Ke gia ena âlsos den epese ke ôsa nu tu to hâli

- 92 **Rükni-i rükne Kâbe'nin viridi selâm**
Didiler kim doğdı ol Hayru'l-enâm

Σελάμ έδινε τό Κάαμπε κομμάτι στό κομμάτι
Ηλεγαν ει γεννηθηκε τῶ κόσμῳ τό χαϊγράτι

Selâm êdine to Kâbe kommâti sto kommâti
İlegan i gennîthike to kosmo to hayrâti

- 93 **Kâbe bir savt itdi ol dem nâgihân**
Didi doğdı bu gice Şems-i cihân

Έκεινη τήν ὥρα ό Κάαμπες έφώναξε καί ειπε
Απόψε νά γεννηθηκε τῶ κόσμῳ Έφέντης, ειπε

Ekini tin ora o Kâbes efônakse ke ipe
Apôpse na gennîthike to kosmo Efendis ipe

94 **Pâk idüp küfr ile putlardan Resûl**
Kurtariser beni müşriklerden ol

Ἀπό ὅλα τὰ κουνίσματα θά μέ ἀποστρέψεις ἐμένα
Καί ἀπό ὅλους τούς μουσρικόιδες θέλα μέ'κλείς ἐμένα

Apo ola ta kunîsmata tha me apostrepsis emêna
Ke apo olus tus musrikides thela me'klîs emêna

95 **Yalın ayak baş açuben sâf sâf**
Eyleyiser ümmeti beni tavâf

Καί τό οὐμμέτι αὐτουνοῦ ὅλοι θέλα μέ ξέρουν
Ευπόλυτοι καί ξεσκούφοτοι γύρες θέλα μέ φέρουν

Keto ummeti aftunû ôli thela me ksêrun
Ksipôliti ke kseskûfoti gîres thela me fêrun

96 **Ol gice tabl-ı nübüvvet urdılar**
Ol gice Şeytan'ı gökten sürdiler

Ἐκεῖνη τήν ὥρα γίνηκε τῆς προφητείας τό δέ βάνει
Οὐχ τὰ ὥρα θά κοπανά ἔδιωξαν τό σεϊτάνι

Ekini tin ora gînike tis profitias to de vâni
Uh ta ora tha kopanâ êdioksan to seytâni

97 **Nice puthâne nice diyr ü sanem**
Yıkılıb küfr ehline irdi elem

Καί ἔκλεισες γκρεμίστηκαν κουνίσματα μεγάλα
Καί στούς καφίρηδες ἔπεσε ἀλλάζουνα κέντρα ἄλλα

Ke êklises grêmistikan kunîsmata megâla
Ke stus kafirides epese allazuna kendra alla

Sonuç

Osmanlı Devleti'nin büyük bir kaos içine düřtüğü Fetret Devri'nde yazılmış olan "Vesiletü'n-Necât", buhran geçiren toplumu ferahlatan ilahî bir nefes ve ihtilaf eden bireylere, tek kurtuluşun Hz. Muhammed'in sancağı altında toplanmak olduğunu haykıran bir ses olmuştur. Yazıldığı andan günümüze, mevlide olan rağbet ve muhabbet katlanarak artmış, önemli gün ve gecelerin vazgeçilmez nağmesi olup gönüllerdeki peygamber sevgisini cořturmuştur.

Zaman içinde "Vesiletü'n-Necât" pek çok dile tercüme edilmiştir. Çevrildiği dilleri konuşan milletlerce de bu mevlid metni camilerde-cemiyetlerde okunmuştur. Fakat bunu her millet için söylemek ne kadar doğrudur? Az sayıda Müslüman olmasına rağmen umumunu Hristiyan olarak bildiğimiz Rum toplumunun da diline tercüme edilirken öncelikli olarak hangi gaye güdülmüştür? Hristiyan Rum edebiyatında adına "Kontakio" denilen ve mevlidle benzer özellikler taşıyan tür ile etkileşim ne derece olmuştur? Bunlar daha derin araştırılması gereken konulardır.

Makalemizin birinci bölümünde iki edebiyat arasında kısmî bir değerlendirme ile tercüme metnin kritiğini yaptık. İkinci bölümde ise Arap harfleri ile yazılmış olan Türkçe ve Rumca beyitleri hem latin hem Kiril harfleriyle yazdık. Bu çalışmamız ilk olmakla beraber daha iyilerinin yapılmasına vesile olacak bir başlangıç niteliğindedir.

Καυνακça

- KONSTANTİNİDU, Anesti, "Liddell & Scott "Μέγα Λεξικόν Της Ελληνικής Γλώσσης" (Lidel & Skot " Mega Leksikon Tis Ellinikis Glossis")". - Atina : G.Georgaka, 2007. - Cilt II.
- KÖKSAL, M. Fatih, "Mevlid-nâme" - Ankara : TDV Yay., 2009.
- MİTSAKIS, Karolos, "Βυζαντινή Υμνογραφία "Από την εποχή της Καινής Διαθήκης έως την Εικονομαχία" (Vizandini İmnografia "Apo tin eponhi tis Kenis Diathikis eos tin İkonomahia)" – Atina, Grigori, 2010.
- OKİÇ, M.Tayyib, "Çeřitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi Mevlidinin Tercemeleri" - Erzurum : Atatürk Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi Dergisi, Aralık 1975, S. I.
- PALA, İskender, "Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü", Kapı Yay., İstanbul, 2011.